

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการ
ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

The Desirable Characteristics of the School Administrators
Influencing Administration and Management Process According to
the Basic Education Standard of the Primary School
under Singburi Primary Educational Service Area Office

นันทยา เข้มงูเหลือม^{*1} อำนวย จันทร์ขำ¹ และกฤษณะ ดาราเรือง¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

Nontaya Khemngooluem^{1*} Amnat Chantharakham¹ and Kritsana Dararuang¹

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครู จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .963

ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .326$) โดยทุกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่ามี 5 ด้าน ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านภาวะผู้นำ (x_3) ด้านบุคลิกภาพ (x_1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (x_4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (x_2) และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร (x_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .452 และสามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ได้ร้อยละ 59.3 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้สมการพยากรณ์ในรูปดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.412 + .439(X_3) + .439(X_1) + .409(X_2) + .398(X_5) + .397(X_4)$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.342Z_{x_3} + .342Z_{x_1} + .322Z_{x_4} + .305Z_{x_2} + .290Z_{x_5}$

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์, กระบวนการบริหาร, มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : Nontaya_gig@hotmail.com

Abstract

The purposes of this study were to study the levels of the desirable characteristics of the school administrators of administrative process and educational standard management of the primary school, the relationship between the desirable characteristics of the school administrators administrative process and educational standard management and to create predictive equation to the desirable characteristics of the school administrators that affects administrative process and educational standard management under the basic education standard of the primary school under Singburi primary educational service area office. The data used in this research were 260 teachers. The research instrument in this thesis was the 5 levels questionnaires and the confidence value is .963.

The research results were found that 1) the levels of the desirable characteristics of the school administrators of the primary school is at the highest level. 2) the levels of administrative process and educational standard management in the basic education standard is very high. 3) The relationship between the desirable characteristics of the school administrators and administrative process and educational standard management in the basic education standard of the primary school is moderate ($r = .326$). All the desirable characteristics of the school administrators were relationship with administrative process and educational standard management in a positive way with statistical significance at .01 level. 4) The desirable characteristics of the school administrators that affects administrative process and educational standard management found that there are 5 aspects that are the best predictor variables in the following order is knowledge and ability in Leadership (x_3) personality (x_1) Human relations (x_4) Moral and ethical (x_2) management (x_5) and with multiple correlation coefficients (R) is .452 and can predict about administrative process and educational standard management under the basic education standard of the primary school under Singburi primary educational service area office was obtained 59.3 with statistical significance at the level of .01 The predictive equation as follows.

$$\hat{Y} = 0.412 + .439(X_3) + .439(X_1) + .409(X_2) + .398(X_5) + .397(X_4)$$

$$\hat{Z} = 0.342Z_{x_3} + .342Z_{x_1} + .322Z_{x_4} + .305Z_{x_2} + .290Z_{x_5}$$

Keyword : The desirable characteristics, administration, the basic education standard

บทนำ

ในสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี วิถีชุมชน วัฒนธรรม และคุณธรรม รวมไปถึงการเกิดโรคภัย อุบัติภัย อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เกิดความขัดแย้งและปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย การที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นต้องอาศัยทักษะและความรู้อย่างแท้จริงอันเป็นสังคมฐานความรู้ที่ต้องมีหลักวิชาและเหตุผลที่เชื่อถือได้ กล่าวคือ การจะแก้ปัญหาต่างๆได้นั้น ต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมให้เป็นผู้มีความรู้ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม

โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นที่โรงเรียนต้องมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาที่ชัดเจน พัฒนาการดำเนินการให้มีคุณภาพและมาตรฐานและเปิดเผยผลการดำเนินงานต่อสาธารณชนได้ทราบโดยให้ความคิดในกลุ่มของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้นเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผล (Basic Education Commission, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง ที่มีความสุข ควบคู่กับการมีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม มีทักษะ ความรู้ และสามารถปรับตัวเท่าทันกับ การเปลี่ยนแปลง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์และพัฒนาประเทศชาติ ในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์แบบองค์รวมทั้งทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้ในการจะพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ทันสมัยและบุคลากรในสายการบริหารที่มีความรอบรู้ ทักษะและมีความเป็นผู้นำ โดยผู้บริหารหรือผู้นำองค์กร หรือหัวหน้างาน ไม่ว่าจะหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง โดยยึดตามนโยบายของรัฐบาลและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การบริหารต้องยึดหลักธรรมาภิบาล มีการวางแผน และมีความโปร่งใสในระบบการศึกษา (Ministry of Education, 2016 : 66) ถึงแม้ว่าบางครั้งการจัดองค์การจะไม่ถูกต้องเรียบร้อย มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานในด้านภาพลักษณ์ความเป็นผู้บริหาร เช่น รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ทูจริตอาหารกลางวันนักเรียน นำเงินเข้ากระเป๋าตนเอง อดีตผู้บริหารสถานศึกษา ทูจริตทอดผ้าป่าโรงเรียน นำเงินเข้ากระเป๋าตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษา ขับรถฟุ้งชนนักเรียน เนื่องจากรีบไปประชุม แต่บางครั้งก็อาจมีผลงานที่ดีได้ ถ้าหากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าหากผู้บริหารมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ไม่ดี ถึงแม้การจัดองค์การจะถูกต้องและดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมจะสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นจึงถือว่าผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติและพฤติกรรมในการเป็นผู้นำที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะด้านการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มี ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ (Basic Education Commission, 2008) เนื่องจากความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

การบริหารสถานศึกษา คือ งานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของสถานศึกษาและชุมชนโดยรอบที่ตั้งของสถานศึกษา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจดำเนินการของสถานศึกษาต้องแสดงออกให้เห็นถึงความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ รวมถึงต้องเข้าใจในกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ อย่างถ่องแท้ในวิชาชีพ พัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมคุณภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาตลอดจน ดูแลการทำงานของครูในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาหลายท่าน ได้จำแนกงานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหมวดหมู่แตกต่างกัน เช่น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้

ที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดี ซึ่งลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารหรือนำนั้น มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีอยู่ในระดับใด และมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุจุดประสงค์ อีกทั้งเป็นข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 810 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ประจำปีงบประมาณ 2561)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 260 คน ได้มาจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejeie & Morgan (1970 : 608) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 มีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จากจำนวนรวมของประชากรทั้งหมด โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejeie & Morgan (1970 : 608) และกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา

2. กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษาที่เป็นหน่วยเก็บข้อมูล จากข้อ 1 โดยใช้เกณฑ์ 40% โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ของ Best W. John (1997 : 190) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Correlation Coefficient) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ของ Chusei Wongrattana (2550 : 314) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายละเอียดปรากฏดังนี้

ข้อ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านบุคลิกภาพ	4.54	0.52	มากที่สุด
2	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.48	0.49	มาก
3	ด้านภาวะผู้นำ	4.43	0.60	มาก
4	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.40	0.54	มาก
5	ด้านความรู้ ความสามารถในการบริหาร	4.64	0.65	มากที่สุด
รวม		4.50	0.56	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ ความสามารถในการบริหารและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์

2. ระดับกระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายละเอียดปรากฏดังนี้

ข้อ	กระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.35	0.62	มาก
2	พัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	4.68	0.83	มากที่สุด
3	ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	4.37	0.60	มาก
4	พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.34	0.62	มาก
5	จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	4.31	0.56	มาก
6	จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและ การจัดการเรียนรู้	4.13	0.63	มาก
	รวม	4.36	0.64	มาก

จากตาราง พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับกระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและ การจัดการเรียนรู้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (x)	กระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (y)	
	r	p
1. ด้านบุคลิกภาพ (x_1)	.342**	.000
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (x_2)	.305**	.000
3. ด้านภาวะผู้นำ (x_3)	.452**	.000
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (x_4)	.322**	.000
5. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร (x_5)	.209**	.000
รวม	.326**	.000

จากตาราง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา ในทุกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .209 ถึง .452 โดยทุกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มี 5 ด้าน ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดตามลำดับดังนี้ คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

ตัวแปรพยากรณ์	<i>b</i>	<i>S.E.b</i>	β	<i>t</i>	<i>p-value</i>
ด้านภาวะผู้นำ (x_3)	.439	.343	.342	5.850**	.000
ด้านบุคลิกภาพ (x_1)	.439	.342	.342	5.850**	.000
ด้านมนุษยสัมพันธ์ (x_4)	.397	.321	.322	5.471**	.000
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (x_2)	.409	.359	.305	5.145**	.000
ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร (x_5)	.398	.324	.290	5.427**	.000
ค่าคงที่ (b_0)	.412	.334		.269*	.000
$R = .452 \quad R^2 = .205 \quad S.E.est = .59320$					

จากตาราง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ด้าน กับตัวเกณฑ์มีค่าเท่ากับ .452 ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .59320 และพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ รวมทั้งค่าคงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อนำค่าสถิติต่างๆ มาสร้างสมการพยากรณ์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ที่ดีที่สุดในรูปสมการคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.412 + .439(X_3) + .439(X_1) + .409(X_2) + .398(X_5) + .397(X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.342Z_{x_3} + .342Z_{x_1} + .322Z_{x_4} + .305Z_{x_2} + .290Z_{x_5}$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัยดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากในด้านความรู้ ความสามารถในการ

บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จะเน้นความสามารถในการใช้ ความรู้และเครื่องมือทางการบริหาร ความสามารถในการจูงใจคน ความสามารถในการตัดสินใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การวางนโยบายและการแผนงาน มีความสามารถในการบูรณาการสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปใช้กับการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นนักบริหารมืออาชีพ มีความเสียสละ ทุ่มเททันเหตุการณ์ มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและผู้อื่นได้บังคับบัญชา สร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีภาวะผู้นำสามารถบริหารจัดการศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาด้วยการใช้ทักษะหลายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ Theera Runcharean 2010 : 131-133) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านสติปัญญา ได้แก่ มีความรู้ทางด้านวิชาการ มีความรู้ทางด้านวิชาชีพ/วิชาชีพเฉพาะ มีความรู้ทางการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย รู้กฎเกณฑ์ และวินัยของสังคม มีปฏิภาณไหวพริบที่ดี ทันต่อเหตุการณ์ เป็นผู้มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีการตัดสินใจที่ดี เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความพร้อมและความเข้าใจต่อเหตุการณ์ เป็นผู้บริหาร และผู้จัดการที่ดี รู้จักมอบอำนาจ และความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม มีความเข้าใจในศาสตร์การบริหารการศึกษา เป็นผู้ตัดสินใจหรือวินิจฉัยสั่งการ เป็นนักอุดมคติ หรือเป็นผู้มีอุดมการณ์

2. ระดับการกระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผน พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา และระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบการนิเทศภายใน การนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Basic Education Commission (2008 : 9-14) มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ โดยมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผน พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา และระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบการนิเทศภายใน การนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับกระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกด้านของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อันจะนำไปสู่การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในเชิงเหตุผลได้ในลำดับต่อไปนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ Keawpho N. (2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ในกลุ่มบางละมุง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพของผู้บริหารในกลุ่มบางละมุง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3

โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นความรู้ความสามารถของผู้บริหารอยู่ในระดับต่างๆ 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในกลุ่มบางละมุง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในกลุ่มบางละมุง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Fair, Refer to Sunan Sakchaisomboon (2013 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของผู้อำนวยการการศึกษาวิจัยนิวเจอร์ซีย์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิผล คือสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษา สามารถเป็นผู้นำในชุมชนเพื่อสร้างวิชาชีพทางสังคม เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง บริหารแบบมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรตามความต้องการของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับกระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นจึงควร

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ โดยเฉพาะในด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ควรนำผลวิจัย มาปรับใช้กับกระบวนการบริหารและการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียน และมีผลปรากฏเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ โดยเฉพาะในด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้ก้าวทันเทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการบริหารและการจัดการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดหรือทฤษฎีของบุคคลอื่น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้างานในฝ่ายต่างๆ เพื่อแสวงหาแนวพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในส่วนที่ต้องพัฒนา เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Reference

- Basic Education Commission. (2008). *Guidelines for applying basic educational standards into practice*; Bangkok: printing House of the Agricultural Assembly of Thailand. (In Thai)
- Halpin, A. W. (1996). *Theory and Research in Administration*. New York : Macmillan.
- Jerry, P.F. (1988). *Introduction to personality*. Glenview: Scott Foresman.
- Krejcie, R. V.,& Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Eductional and Psychological Mesurement*, 30(3), 608.
- Ministry of Education.(2016). *Notification of the Ministry of Education on the use of educational standards Basis for Internal quality assurance of educational institutions*. (In Thai)
- Ministry of Education.(2018). *Education reform for the future, stable, prosperous Thailand: the policy of Prime Minister Education*. Bangkok: Office of the Education Council Secretariat: 66 (In Thai)
- Natthanid Keawpho. (2011). *Relationship between executive potential and performance in accordance with the standards Basic Education in Educational Administration and Management In Banglamung Group 3, Chonburi Primary Educational Service Area Office 3*. (Master's Thesis, Burapha University). (In Thai)
- Singburi Primary Educational Service Area Office. (2018). *Area Office Action Plan Elementary education Singburi. Policies and plans*. (In Thai)
- Sunan Sakchaisomboon. (2013). *esirable characteristics of the school administrators according to the opinions of teachers and the basic education institution committee. Under the area office Primary Education Singburi*. Master's Thesis, Department of Educational Administration, Graduate School, Thepsatri Rajabhat University. (In Thai)
- Thammabuch M., (2007). *Journal of Wittaya Chan. 10 things leaders should know and do : 12-15*. (In Thai)
- Theera Runcharean. (2010). *Professionalism in educational organization and administration: Education reform era*. Bangkok: Kao Fang Printing. (In Thai)

ผู้เขียน

นางนันทยา เข้มงูเหล็ก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60240

E-mail : Nontaya_gig@hotmail.com

ดร.อำนาจ จันทระขำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60240

E-mail : Chantarakum_01@hotmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณะ ดาราเรือง

คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60240

E-mail : Kritsana_cpu@hotmail.com